

Sevgili “**ben Kuran’ı yalnız Kur’an ile anlarım**” diyen dostlar. Bu yazı size. Çünkü “**rivayetler olmadan Kur’an anlaşılabilir**” diyenler kendi içlerinde oldukça tutarlıdır. Kavil’lerine sadık davranıyorlar. Siz “**ben Kuran’ı yalnız Kur’an ile anlarım**” deyip “**rivayetler olmadan Kur’an anlaşılabilir**” diyenlerle kıyasıya bir mücadeleye girişiyorsunuz ancak mealleriniz yüzde 99 oranında aynı.

Bu yazıda bir örnek daha sunalım:

6:82 ayeti şu şekilde:

Ellezîne âmenû

velem yelbisû îmânehum bi **zulmin**

ulâ-ike lehumu-l-emnu vehum muhtedûn

Şimdi bazı meallere bakalım:

Önce “rivayetsiz olmaz diyenlerden”

İman edip de imanlarını herhangi bir zulümle (şirkle) kirletmeyenler var ya; işte onlardır güven içinde olacak olanlar. Çünkü onlar doğru yolu bulmuşlardır.

Burada mealveren zulüm kelimesinin yanına bir şirk parantezi eklemiştir. Acaba neden?

İman edip de imanlarına zulmü (şirki) bulaştırmayanlar var ya; işte güven onların hakkıdır.

Doğru yolu bulmuş olanlar da onlardır.

Bakın bu mealde de şirk kelimesi parantez içerisinde eklenmiştir.

Onlar ki iman edip imanlarını zulüm [1] ile karıştırmamışlardır, işte emn-ü itimat onlara mahsustur, onlar doğru yolu da bulmuşlardır.

[1] Masiyet veya şirk.

Bakın yine “şirk” diye dipnot düşülmüştür.

Şimdi de “Yalnızca Kur’an” diyenlerden.

Bakın bu da Edip Yüksel mealidir.

İnananlar ve imanlarını bir zulümle bulaştırmayanlar güvenliği hak etmişlerdir ve onlar doğruyu bulmuşlardır.

Kendisi parantez içerisine şirk yazmamış ama bakın ayet dipnotuna ne yazmıştır:

Şirk, yani çeşitli biçimlerle Tanrı’ya ortak koşmak, Kuran’da zulüm olarak tanımlanmıştır (31:13). Peygamberin kendisine şefaate edeceğine inanmak veya türbelerden yardım dilemek, namazlarda Allah’ın isminden başka isimleri zikretmek, dinin kaynağı olarak Kuran’a başka kitapları ortak koşmak gibi Kuran’da anlatılan putperestlikten sakınmalıyız.

Erhan Aktaş mealine bakalım:

İman etmiş ve imanlarına zulmü¹ bulaştırmamış olanlar var ya işte emniyet içinde olanlar da hidayete ermiş olanlar² da onlardır.

Bakın meal dipnotunda ne var? “1- Şirk. 2- Doğru yolu bulanlar.”

Şimdi de yalnızca Kur’an ama rivayetlersiz de olmaz diyen Mehmet Okuyan’ı okuyalım:

İman edenler ve imanlarına herhangi bir [zulüm] (şirk) bulaştırmayanlar var ya [*]işte güven onlarıdır ve onlar doğru yola ulaştırılmışlardır.

Hz. Muhammed’in, Lokmân 31:13’ten delil getirerek buradaki zulm’ün “şirk” olduğunu belirttiği rivayet edilmiştir (Buhârî, Tefsîru Sure-i En’âm, 3).

Mehmet Okuyan’ın dipnotunu desteklemek için bir kaynak:

Kur’an’daki bazı kelimelerin farklı anlamlara geldiği ve bu farklılıklara dikkat edilmesi gerektiği eskiden beri bilinen bir husustur. Ebü’d-Derdâ’dan mevkûf tariki meşhur olan, ancak zayıf ve merfû tariki de bulunan bir hadiste şöyle denilmektedir: “Kişi Kur’an için birçok vücûhu göz önünde bulundurmadıkça tam mânasıyla anlayış sahibi olamaz” (Mukâtil b. Süleyman, neşreden’in girişi, s. 19; Abdürrezzâk es-San’ânî, XI, 255; İbn Abdülber en-Nemerî, II, 45). Hz. **Peygamber’in En’âm sûresinin 82. âyetindeki zulüm kelimesini “şirk” ile tefsir etmesi de (Buhârî, “Tefsîr”, 31, 2) vücûhun sünnetteki dayanaklarına örnek gösterilebilir.** Öte yandan Hz. Ali, Hâricîler’e sözcü olarak gönderdiği İbn Abbas’tan, Kur’an’ın birçok veçhe/mânaya gelme ihtimali bulunduğu için onlara sünnetten delil getirmesini istemiştir (Süyûtî, II, 122). Âyetlerde geçen lafızların farklı mânalara gelebileceğine dair tâbiîn âlimlerinden de görüşler aktarılır. Meselâ Saîd b. Cübeyr, Kur’an’da af (afv) kelimesinin “bağışlama, harcamada orta yolu tutma ve ihsanda bulunma” şeklinde üç anlamının bulunduğunu söylemiştir (a.g.e., II, 138). Vücûh ve nezâir konusu gerek âyetlerde geçen kelimelerin benzerlik ve farklılıklarının tesbiti, gerekse Kur’an’ın Kur’an’la tefsiri ve âyetlerin doğru anlaşılması açısından büyük önem taşır.

İlgili yazının tamamı: <https://islamansiklopedisi.org.tr/vucuh-ve-nezair>

Bir başka kaynak:

Dillerin yapısal bir özelliği olarak bazı kelimeler zikredildiği siyaka göre farklı anlamlara gelebilmektedir. Bu tür kelimelerin ve ifade ettiği farklı anlamların bilinmesi Kur’an’ın yorumlanmasında ve tercüme edilmesinde dikkate alınması gereken bir husustur. Tefsir literatüründe, içerisinde bu tür kelimelerin tespit edilip farklı anlamlarının zikredildiği eserler vücûh ve nezâir genel adıyla anılır. Bir kelimenin, zikredildiği farklı yerlerde farklı anlamlarda kullanılması vücûh, aynı

anlamda kullanılması nezâir terimleriyle ifade edilir. Günümüze ulaşan ilk tefsir eserinin yazarı Mukâtil b. Süleyman'ın (öl. 150/767) aynı zamanda el-Vücûh ve'n-Nezâir isimli bu alanda yazılmış müstakil ilk çalışmayı da yapmış olması Kur'an'ın doğru anlaşılması hususunda konunun önemini gösterir. Tefsir ve Kur'an çevirileri alanında çalışma yapanların bu literatürü öncelikli olarak incelemesi beklenir. Kur'an-ı Kerîm'in farklı yerlerinde farklı anlamları ifade eden bu tür kelimelerin tutarlılık adına hedef dile tek bir anlamı esas alınarak çevrilmesi âyetlerin gerçek anlamlarının ortaya çıkmasına engel olacaktır. Kur'an çevirilerinde bu alanın önemini göstermesi açısından bu çalışmada vücûh ve nezâirin Kur'an çevirilerine etkisi "sebîl" kelimesi örneğinde incelenecektir. Kelimenin Kur'an'da farklı anlamlarda kullanıldığı yerler tespit edilecek ve nasıl çevrilmesi gerektiği bu çerçevede değerlendirilecektir.

Kaynak:

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1014014#:~:text=Tefsir%20literat%C3%BCr%C3%BCnde%2C%20i%C3%A7erisinde%20bu%20t%C3%BCr,kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20nez%C3%A2ir%20terimleriyle%20ifade%20edilir.>

Parçaları birleştirebiliyor musunuz?

"Ben mealler yüzde 99 aynı kaynaktan beslenir ve bu oranda aynıdır" derken uydurmuyorum! Gördüğünüz gibi ayette geçen "zulüm" kelimesinden kastın "şirk" olduğuna dair 3 nazariyede de bir hassasiyet var. Bu hassasiyet nereden geliyor? Örneğin, yalnızca Kuran diyen Edip Yüksel ve Erhan Aktaş'ın bu hassasiyeti nereden geliyor? Diğer meallerde böyle bir hassasiyet olması doğal, çünkü rivayetlerde bu konuda bir bilgi var. Fakat mesela Edip Yüksel'in durduk yere Kuran'da geçen 31:13'e atıf yapmasının sebebi nedir? Kuran'da geçen diğer zulüm kelimesi kullanımlarında böyle bir hassasiyet yokken neden bu ayette vardır?

Elbette 31:13 ayeti "zulüm" ve "şirk" kavramına bir açılım getirmiş. Bu gayet doğal. Çünkü Kuran bunu hep yapar. Bazen böyle doğrudan bazen daha "düşünerek bulma/hikmet" çerçevesinde.

Sorumuz şu. Edip Yüksel ve Erhan Aktaş'ın durduk yere bu ayette geçen zulüm kavramına "şirk" açıklaması yapmaları ile bu konuda rivayet olması arasında ilişki var mı yok mu? Bu bir tesadüf mü? Ayette zulüm kelimesini görünce "bu zulüm ne ola ki" diye kafamızda derin bir boşluk mu oldu da ikisi birden "burada zulüm şirk" deme gereği duydular?

Takdiri size bırakıyorum.

Bu konu belki bugüne kadar hiç dikkat çekmemiş ve tartışılmamış bir konu.

Ama örneğin, aşağıdaki kavramları “Kuran’ın açıkladığını” iddia edince hemen “kavramlar çeşitli yerlerde bağlama göre çeşitli anlamlara gelebilir, bu dilin doğası” savunusu yapılıyor.

Nisa

Rical

Zeker

Ünsa

Ziynet

Mümin/Müminat

İmrae/İmraat

Salat

Savm

Zekat

Sadaka

Dua

Secde

Rüku

Tesbih

Nüsuk

Akif

Beşer

Sariqa ve sarikat

Darabe

Zeyd

Ba'al

Fir'avn

Maun

Peki neden? Kuran’ı Kuran’ın açıklayıp açıklamadığını en azında denemek gerekmez mi?

Ortaya çıkan anlamı gördüğü halde bunu kabullenmeyip hala ısrarla “hayır tüm dillerde vücut ve nezair vardır, Arapçada da vardır” diye ısrar edenlere son soru:

BU KİTABIN SAHİBİ, BU KİTABIN KAVRAMLARINI SADECE KİTAP İÇERİSİNDE AÇIKLAMISIZ

OLAMAZ MI? BÖYLE BİR İHTİMAL HIÇ MI YOK.

Fiiliyatta “yok” diyorsunuz.

Ama yine de soralım:

Sizin “canım dilin doğası, kelimeler farklı ayetlerde farklı anlamlara gelebilir” iddianız ile “Kuran’ı rivayetsiz anlamayan”ların sonuçları her nedense hep aynı... Neden?

Söz savunmanın...

NOT:

Ayett geçen “libas” kelimesinin de aynı kökten geldiği “yelbisü” kullanımını bu yazıda irdilemedik. Önce bir Kuran’a gerçekten güvenmesini öğrenelim gerisi daha kolay.